

SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

SKRIVELSE

2020-09-04

Ärendenr:

NV-00056-20

Nationell plastsamordning

Lägesrapport och plan 2021-2023

Redovisning av regeringsuppdrag

BESÖK: STOCKHOLM – VIRKESVÄGEN 2
ÖSTERSUND – FORSKARENS VÄG 5, HUS UB
POST: 106 48 STOCKHOLM
TEL: 010-698 10 00
FAX: 010-698 16 00
E-POST: REGISTRATOR@NATURVARDSVERKET.SE
INTERNET: WWW.NATURVARDSVERKET.SE

Innehåll

SAMMANFATTNING	3
1. BESKRIVNING AV UPPDRAGET	5
1.1 Uppdraget	5
1.2 Bakgrund	5
1.3 Avgränsningar och fokus	6
2. ETABLERING AV DEN NATIONELLA PLASTSAMORDNINGEN	7
2.1 Syftet med den nationella plastsamordningen	7
2.1.1 Naturvårdsverkets uppdrag att ansvara för den nationella plastsamordningen	7
2.2 Genomfört arbete	8
2.2.1 Arbete med etableringen mot olika målgrupper	8
2.2.2 Behov som framkommit	9
2.2.3 Hur möter den nationella plastsamordningen behoven?	10
3. FORTSATT INRIKTNING	12
3.1.1 Gemensam färdplan mot en hållbar plastanvändning	13
3.1.2 Stärkta nätverk	14
3.1.3 Ökad kunskap – att inhämta och förmedla kunskap	16
3.2 Uppföljning av nationella plastsamordningens arbete	18
BILAGOR	19
BILAGA 1 ORGANISATIONER VI HAR VARIT I KONTAKT MED UNDER ARBETET MED REDOVISNINGEN	20

Sammanfattning

Naturvårdsverket har fått i uppdrag av regeringen (regleringsbrevet för år 2020) att ansvara för en nationell samordning för en hållbar plastanvändning.

Arbetet på lång sikt ska inriktas på att:

- **samla och bygga upp** objektiv och faktabaserad kunskap om **makro- och mikroplast**,
- **sprida kunskapen** genom lämpliga kanaler och genom insatser riktade till **relevanta aktörer** t.ex. myndigheter, kommuner och producenter samt
- **samordna och driva** frågor i syfte att öka den **hållbara plastanvändningen**.

Naturvårdsverket ska redovisa en plan och process för hur Naturvårdsverket ska verkställa en nationell samordning samt arbetet med att utveckla en kunskapsnod för makro- och mikroplast. Den utvecklade kunskapsnoden ska bidra till ökad kunskap hos bland annat myndigheter, kommuner och producenter om negativa och positiva effekter av plast och mikroplast. Kunskapsnoden ska också visa på möjligheter (väletablerade, såväl som nyare, innovativa lösningar) att agera för att bidra till hållbar plastanvändning ur ett helhetsperspektiv, såväl som miljönyttan av de olika handlingsalternativen.

Utvecklingen av samordningen sker i samråd med myndigheter samt offentliga och privata aktörer för att på bästa sätt kunna möta de behov som finns hos respektive aktör.

Syftet med en nationell plastsamordning är att genom att bidra till ökad kunskap och samverkan underlätta och stärka aktörers arbete att bidra till miljömålen och FN:s globala hållbarhetsmål. Detta genom att underlätta för åtgärder för en hållbar plastanvändning där plast används på rätt plats, i resurs- och klimateffektiva, giftfria och cirkulära flöden med försumbart läckage. Arbete ska också bidra till internationella samarbeten där Sverige deltar.

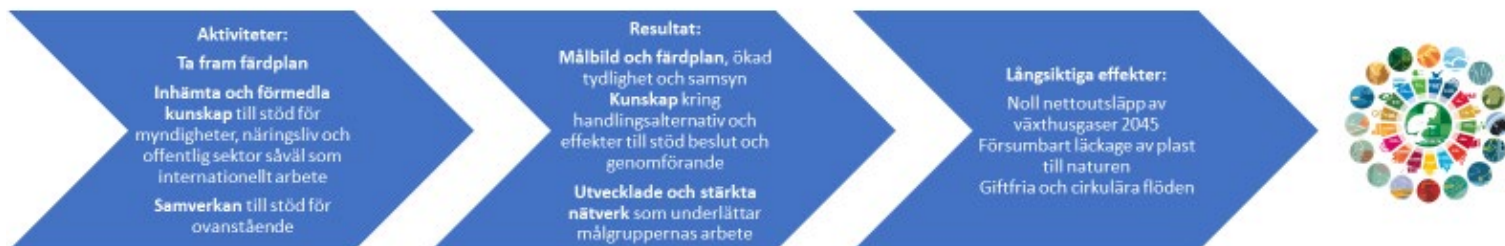
Arbetet med att utforma inriktningen för nationell plastsamordning har gjorts i nära samverkan med andra myndigheter, länsstyrelser, regioner, kommuner, näringsliv, forskningsfinansiärer och forskare. Under uppdraget har dialog hållits med företrädare från de relevanta aktörerna kring vilka behov och möjligheter som de ser med en nationell plastsamordning. För att täcka in en större andel har också en enkät skickats ut till ytterligare aktörer. Följande behov och önskemål kopplade till kunskap och samordning lyfts från flertalet aktörer oavsett organisation:

- tillgång till oberoende, lättfattlig och tydlig kunskap, i form av rekommendationer, tips på saker att agera på och goda exempel¹,
- möjlighet till kunskaps- och erfarenhetsutbyte och dialog med andra aktörer,
- en oberoende aktör som står för en helhetssyn och sköter samordning, som kan få alla att arbeta mot gemensamma mål.

---

¹ Det kan handla till exempel om översikter av befintliga aktiviteter, hur man kan identifiera åtgärder man själv kan vidta, analys av kunskapsluckor, information om experter inom vissa områden etc.

Att skapa samverkan för en hållbar plastanvändning behöver vara en gemensam kraftsamling och process inom och mellan länsstyrelser, regioner, kommuner, forskning, näringsliv och statliga myndigheter. Den nationella plastsamordningen möter detta genom att skapa förutsättningar för samverkan och dialog, vidareutveckla en gemensam färdplan och målbild samt tillhandahålla en kunskapsbas som underlättar olika aktörers val – såväl sett till riktning som val av mer konkreta åtgärder (väletablerade, såväl som nyare, innovativa lösningar) med god potential att bidra till en hållbar plastanvändning. I figur s1 visas en sammanfattande effektkedja.

Figur s1 Sammanfattande effektkedja för samordningen

En satsning som denna behöver vara långsiktig och sammanhållen för att ge önskad effekt. Det är också en gemensam kraftsamling och process där alla utpekade aktörer förväntas vara delaktiga.

Arbetet med den nationella plastsamordningen kommer att utvärderas mot de satta resultatmålen och ligga i linje med ordinarie processer för uppföljning och återrapportering.

1. Beskrivning av uppdraget

1.1 Uppdraget

Naturvårdsverket har fått i uppdrag av regeringen (regleringsbrevet för år 2020) att ansvara för en nationell samordning för en hållbar plastanvändning.

Arbetet på lång sikt ska inriktas på att:

- **samla och bygga upp** objektiv och faktabaserad kunskap om **makro- och mikroplast**,
- **sprida kunskapen** genom lämpliga kanaler och genom insatser riktade till **relevanta aktörer** t.ex. myndigheter, kommuner och producenter samt
- **samordna och driva frågor** i syfte att öka den **hållbara plastanvändningen**.

Naturvårdsverket ska redovisa en plan och process för hur Naturvårdsverket ska verkställa en nationell samordning samt arbetet med att utveckla en kunskapsnod för makro- och mikroplast. Den utvecklade kunskapsnoden ska bidra till ökad kunskap hos bland annat myndigheter, kommuner och producenter om negativa och positiva effekter av plast och mikroplast. Kunskapsnoden ska också visa på möjligheter (väletablerade, såväl som nyare, innovativa lösningar) att agera för att bidra till hållbar plastanvändning ur ett helhetsperspektiv, såväl som miljönyttan av de olika handlingsalternativen.

Utvecklingen av samordningen sker i samråd med myndigheter samt offentliga och privata aktörer för att på bästa sätt kunna möta de behov som finns hos respektive aktör.

1.2 Bakgrund

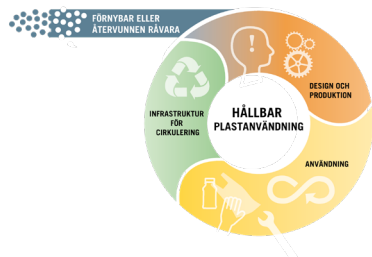
Bakgrunden till uppdraget är att många aktörer behöver agera på olika sätt och fatta olika beslut för att nå en hållbar plastanvändning (illustrerad i Figur 1) i samhället. Att olika aktörer vill bidra men att de upplever att de inte vet exakt hur de ska agera för att bidra till målet har identifierats av utredningen ”Det går om vi vill – förslag till en hållbar plastanvändning” (SOU 2018:84)² I denna utredning framkommer också behovet av att samordna plastfrågan och att tillhandahålla objektiv kunskap nationellt. Behovet av en kunskapsnod, som samordnar, tar fram och sprider kunskap identifierades även i regeringsuppdraget Mikroplast i miljön 2019³, då kunskapsluckorna inom mikroplastområdet fortfarande är så stora att möjligheterna till åtgärder för att minska utsläppen begränsas. Samtidigt är det svårt att få vetskap om, överblicka och ta till sig all den nya kunskap som kontinuerligt tas fram.

Förslagen som presenteras här ska tillgodose ovanstående behov, och som en del i detta även underlätta för aktörssamverkan, något som även pekats ut i EU:s plaststrategi som en väg till framgång.

---

² Det går om vi vill förslag till en hållbar plastanvändning SOU2018:84 <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2018/12/sou-201884/>

³ Naturvårdsverket, Mikroplast i miljön, 2019, NV-08867-17

Figur 1 Plastens livscykel i ett hållbart samhälle. Alla delar av värdekedjan kan bidra till en hållbar plastanvändning – råvaruleverantörer såväl som designers, tillverkare, användare såväl som insamling, materialåtervinning och annan infrastruktur som underlättar cirkulär användning av plast

1.3 Avgränsningar och fokus

Denna redovisning beskriver hur Naturvårdsverket har etablerat sig som samordnande myndighet för plastrelaterade frågor nationellt. Redovisningen ska;

- ge en samlad bild av behov från berörda aktörer för att agera för en hållbar plastanvändning
- visa hur Naturvårdsverket ska möta behoven och engagera berörda aktörer
- visa på inriktningen för det framtida arbetet för en hållbar plastanvändning
- visa hur den nationella plastsamordningen kan bidra till parallella processer, både nationellt och internationellt.

Däck men inte textilier och nanoplast, omfattas av den nationella plastsamordningen.

Att förmedla kunskap definieras i detta sammanhang som att det ska göras på sätt så att det får effekt. Det vill säga efterfrågad, anpassad kunskap till olika målgrupper.

Kunskapen ska skapa möjligheter att agera. Kunskapen som förmedlas kan vara både nationell och internationell kunskap.

Den nationella plastsamordningen har för avsikt att förmedla kunskap om plastens positiva egenskaper men också kring de negativa effekter som plast och mikroplast har på miljön.

I arbetet har vi utöver de aktörer som nämns i uppdraget inkluderat regioner, forskningsutövare samt forskningsfinansiärer. Uppdraget nämner även ”producenter”. Det har vi tolkat brett och inkluderat flera delar av näringslivet.

2. Etablering av den nationella plastsamordningen

Ett viktigt moment för att ha en god nationell samordning är att genom samverkan med aktörerna i starka nätverk identifiera och genomföra aktiviteter för att realisera en hållbar plistanvändning, såväl som att utbyta kunskap och erfarenheter som underlättar detta. Att skapa samverkan för en hållbar plistanvändning behöver därför vara en gemensam, långsiktig kraftsamling och process.

Den nationella plastsamordningen ska vara en plattform för samtliga aktörer att utbyta erfarenheter, dela med sig av idéer och förmedla kunskap om plast samt möjliggöra samverkan kring specifika projekt. I genomförandet har det därför varit centralt att fånga in berörda aktörers olika behov och förväntningar.

I kapitlet redogörs arbetet med etableringen av den nationella plastsamordningen.

2.1 Syftet med den nationella plastsamordningen

Den nationella plastsamordningens arbete syftar till att bidra till hållbar plistanvändning genom att tillsammans med andra aktörer:

- Samla in och förmedla kunskap som stödjer en hållbar plistanvändning nationellt hos myndigheter, näringsliv och offentliga verksamheter. Kunskapen ger också stöd för internationella samarbeten där Sverige deltar.
- Samverka för att identifiera och genomföra aktiviteter för att realisera en hållbar plistanvändning. Samverkan innebär också att utbyta kunskap och erfarenheter som underlättar detta.

Genom att bidra till ökad kunskap och samverkan ska den nationella plastsamordningen underlätta och stärka aktörers arbete att bidra till miljömålen och FN:s globala hållbarhetsmål. Detta genom att underlätta för åtgärder för en hållbar plistanvändning där plast används på rätt plats, i resurs- och klimateffektiva, giftfria och cirkulära flöden med försumbart läckage.

2.1.1 Naturvårdsverkets uppdrag att ansvara för den nationella plastsamordningen

Naturvårdsverket uppdrag att ansvara för den nationella plastsamordningen är väl i linje med myndighetens instruktion att vara pådrivande, stödjande och samlande vid genomförandet av miljöpolitiken. Sedan 2018 har Naturvårdsverket haft ett utpekat uppdrag att minska plast i hav och natur och för det har myndigheten genomfört ett flertal aktiviteter för att främja en hållbar plistanvändning. Mängden plast i samhället fortsätter öka och även om flera åtgärder vidtas kvarstår många utmaningar för att Sverige ska nå en hållbar plistanvändning. Plastfrågan kommer därför att vara central under en lång tid framöver.

2.2 Genomfört arbete

Under arbetet har en dialog förts med respektive intressentgrupp i syfte att fånga in behov och förväntningar på den nationella platsamordningens arbete samt för att sätta ramarna för hur olika aktiviteter kan utformas framåt. För offentliga och privata verksamheter samt forskare genomfördes en enkät för att brett fånga in behov och förväntningar. Enkäten skickades ut till 407 svaranden (i vissa fall flera från samma organisation). Totalt inkom 182 svar (där vissa organisationer svarade gemensamt). Svarande kom från både näringsliv, offentlig sektor och forskningsaktörer. Vilka som har svarat redovisas i bilaga 1.

Uppdraget har genomförts på Naturvårdsverket av Malin Göransson, Sara Malmgren, Petra Selander, Lena Stig, Åsa Stenmarck, Julia Taylor och Erik Westin. En intern styrgrupp, med Maria Elander, Uwe Fortkamp, Ingela Hiltula, Helena Looström Urban, Berit Oscarsson samt Marie Uhrwing, har varit knuten till uppdraget.

I kapitel 2.2.1 beskrivs mer i detalj hur arbetet har utförts utöver enkäten och vilka organisationer som kommit med inspel och i kapitel 2.2.2 beskrivs de behov som har framkommit.

2.2.1 Arbete med etableringen mot olika målgrupper

NATIONELLA MYNDIGHETER

Naturvårdsverket har identifierat att flera myndigheter berörs av frågor kopplat till plast. Under uppdraget har dialog förts med Energimyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen, Konsumentverket, Transportstyrelsen, Tillväxtverket, Trafikverket, Upphandlingsmyndigheten samt VTI (Statens väg- och transportforskningsinstitut). Syftet med dialogerna har varit att identifiera beröringspunkter inom plast och hur fortsatt samverkan mellan de nationella myndigheterna kan effektiviseras inom platsamordningens uppdrag.

Utöver dialoger har de nationella myndigheterna inkommit med korta skrivelser hur de ser på deras uppdrag inom den nationella platsamordningen. Ett samordningsarbete som fortsätter framöver.

LÄNSSTYRELSER, REGIONER OCH KOMMUNER

Utöver enkäten har intervjuer använts som grund för en behovsanalys kring plast i vården med såväl regioner som deras leverantörer. Ett antal mer specifika dialoger har också genomförts vars syfte primärt har varit att fånga in behov av samordning och se vad aktörerna efterfrågar för kunskap samt att identifiera samverkansmöjligheter. Bland annat ett dialogmöte kring plast i vården tillsammans med Nationella kansliet, hållbar upphandling under 2020. Kommuner, länsstyrelser, Avfall Sverige och länsstyrelsernas samverkansorgan RUS har också bidragit med erfarenheter, kommuners behov samt tankar om möjlig samverkan framåt och utformning av den nationella platsamordningen.

NÄRINGSLIV

Enkäten har besvarats av ett stort antal representanter från näringslivet, både branschorganisationer och företag. Företagen är både producenter och användare av plast och från många olika branscher.

Arbetet med samordningen har presenterats på ett antal seminarier och deltagarna har fått komma med synpunkter, behov och förväntningar på den (se Bilaga 1). Näringslivets samverkansgrupp kring plast har också använts som mer direkt referensgrupp. Diskussioner har också förts med bland andra Delegationen för cirkulär ekonomi, Biolyftet, Plastforum, Ignite, SIS, Arbetsgruppen för plast (i samverkan mellan Naturvårdsverket och Svenskt Näringsliv) och Textildialogen för att inhämta deras och tankar kring möjlig samverkan framåt och utformning av den nationella plastsamordningen.

Syftet med dialogerna har primärt varit att fånga in behov av samordning och samverkansmöjligheter samt se vad aktörerna efterfrågar för kunskap.

FORSKNINGSFINANSIÄRER OCH FORSKARE

Vinnova, Formas, RE:Source, Energimyndigheten, Substitutionscentrum, Svenskt Vatten, Bioinnovation, Stiftelsen för strategisk forskning och Mistra ses som forskningsfinansiärer relevanta för området. De kontaktades i syfte att stärka samverkan kring hur forsknings- och innovationsprojekt kan samlas in, förmedlas och forskningsmedel kan prioriteras. Dialog har förts kring behovsanalyser, prioriteringar samt kring vilka behov som plastsamordningen kan svara upp emot. Dialogen kommer att fortsätta under hösten.

Forskningsutförare från flertalet lärosäten och institut har svarat på enkäten.

2.2.2 Behov som framkommit

I enkätsvar, dialoger och intervjuer har följande behov och önskemål kopplade till kunskap och samordning lyfts från flertalet aktörer oavsett organisation:

- tillgång till oberoende, lättfattlig och tydlig kunskap, i form av rekommendationer, tips på saker att agera på och goda exempel⁴,
- möjlighet till kunskaps- och erfarenhetsutbyte och dialog med andra aktörer,
- en oberoende aktör som står för en helhetssyn och sköter samordning, som kan få alla att arbeta mot gemensamma mål.

Illustrationen nedan (Figur 2) visar de ord som förekom mest i enkätsvaren gällande hur de skulle vilja ta del av/utbyta kunskap/information som underlättar arbetet för en hållbar plastanvändning.

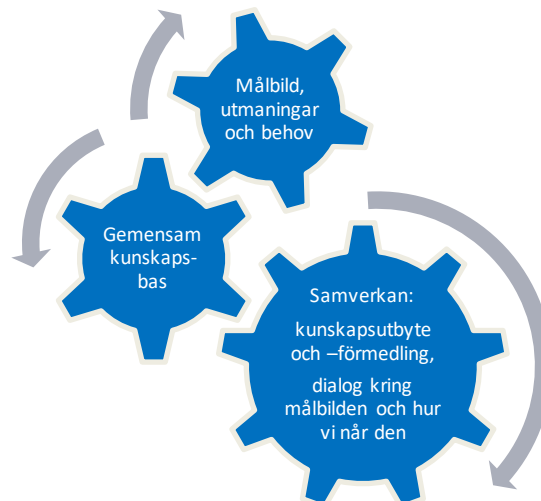
⁴ Exempelvis kan det handla om översikter av befintliga aktiviteter, hur åtgärder identifieras samt hur dessa kan vidtas, analys av kunskapsluckor, information om experter inom vissa områden.

Figur 2 Ordmoln från enkätsvaren på frågan om hur man vill ta del av kunskap i samordningen

2.2.3 Hur möter den nationella platsamordningen behoven?

Att skapa samverkan för en hållbar plastanvändning behöver vara en gemensam kraftsamling och process (Figur 3) inom och mellan länsstyrelser, regioner, kommuner, forskning, näringsliv och nationella myndigheter. Den nationella platsamordningen möter detta genom att skapa förutsättningar för samverkan och dialog, vidareutveckla en gemensam färdplan och målbild samt tillhandahålla en kunskapsbas som underlättar olika aktörers val – såväl sett till riktning som val av mer konkreta åtgärder (väletablerade, såväl som nyare, innovativa lösningar) med god potential att bidra till en hållbar plastanvändning.

Figur 3 Illustration av arbetet i den nationella platsamordningen, alla kugghjulen driver varandra

Kunskapen förmedlas via platsamordningens aktiviteter men också i samarbete med befintliga nätverk och andra aktörer. Samordningen lägger särskild tonvikt vid att:

- Identifiera, i samverkan med målgrupperna, utvecklingsbehov och vägar framåt, samt skapa fora där relevanta aktörer kan diskutera hur dessa kan mötas.
- Bistå regeringens, Naturvårdsverkets och andra myndigheters arbete med utveckling och genomförande av styrmedel och åtgärder för en hållbar plastanvändning genom att skapa fora för samverkan mellan målgrupperna med syfte att identifiera flaskhalsar för utvecklingen mot en hållbar plastanvändning och analysera konsekvenser av möjligheter att agera för att hantera dessa.

Den nationella plastsamordningen organiseras av Naturvårdsverket i samverkan med relevanta myndigheter och arbetar för att i samarbete med forskare, näringsliv och andra offentliga aktörer underlätta allas omställning till en hållbar plastanvändning.

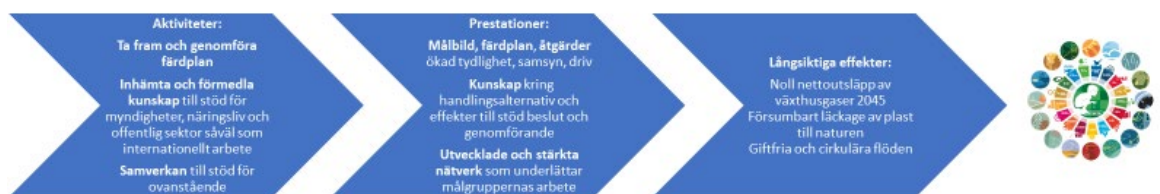
Viktiga förhållningssätt för arbetet är:

- **Drivande.** Genom att identifiera och kommunicera prioriterade utmaningar och visa på handlingsalternativ för olika aktörer samt genom att samordna arbetet med att ta fram och prioritera åtgärder bidrar plastsamordningen till att tydliggöra, stärka och underlätta allas arbete för en hållbar plastanvändning.
- **Samlande.** Mycket kunskap finns och många initiativ pågår – genom att analysera och dela kunskap och samverka kan Sverige effektivare nå en hållbar plastanvändning. Det är viktigt att den kunskap plastsamordningen förmedlar är oberoende och neutral. Detta ska ske genom samverkan med målgrupperna, inte minst aktörer som ”går före” och aktörer som tar fram kunskap till stöd för göra detta.
- **Helhetsperspektiv.** Genom att beskriva hur olika åtgärder kan bidra till att nå de övergripande målen för en hållbar plastanvändning kan aktörer fokusera miljöarbetet på de åtgärder som kan göra störst nytta för utvecklingen av klimat- och resurseffektiva kretslopp för plast.

Arbetet utgår från och vidareutvecklar en gemensam kunskapsbas. Den nationella plastsamordningen ska erbjuda kunskapsunderlag till stöd för:

- **Strategiska beslut.** Genom beskrivning av nuläge (negativa och positiva effekter av plastanvändning), och hjälpmedel för att värdera olika möjligheter att agera för att bidra till hållbar plastanvändning.
- **Att identifiera och genomföra åtgärder.** Här ingår exempel på hur man kan jobba (väletablerade, såväl som nyare, innovativa lösningar) samt verktyg/hjälpmedel/kunskap man kan använda för att bidra till hållbar plastanvändning.

Underlaget ska uppfattas som tydligt, väl underbyggt, och lätt att använda som stöd i arbetet. I Figur 4 illustreras de tänkta effekterna.

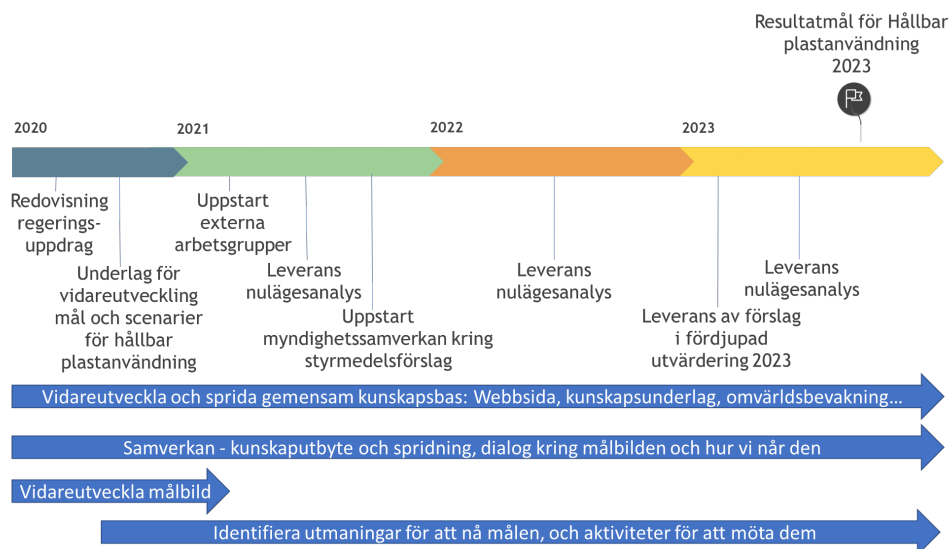

Figur 4 Sammanfattande effektkedja för den nationella plastsamordningen.

3. Fortsatt inriktning

Nedan ges en övergripande beskrivning av resultat och leveranser från de tänkta aktiviteterna för åren (hösten) 2020 – 2023. Vår planering utgår från att nationell plastsamordning får fortsatt finansiering.

En översiktlig bild av den nationella plastsamordningens aktiviteter och leveranser från dessa ges i Figur 5. Bilden ska ses som en sammanfattande bild som illustrerar det tänkta arbetet, och gör alltså inte anspråk på att ge en heltäckande beskrivning.

Figur 5 Översiktlig arbetsplan för den nationella plastsamordningen 2020-2023

Samtliga aktiviteter som genomförs av samordningen ska bidra till det övergripande målet ”en hållbar plastanvändning”, som i sin tur ska bidra till Sveriges miljömål och agenda 2030. Särskilt fokus läggs på att bidra till noll nettoutsläpp av växthusgaser 2045, försumbart läckage av plast till naturen liksom giftfria och cirkulära flöden. Arbeta med att vidareutveckla och ytterligare precisera målbilden för en hållbar plastanvändning pågår och planeras slutföras under hösten 2020 med förankring under våren 2021.

Nedan beskrivs övergripande prestationer/resultatmål för de olika delområdena i plastsamordningens arbete.

<i>Gemensam färdplan mot hållbar plastanvändning</i>	<i>Stärkta nätverk</i>	<i>Ökad kunskap</i>
Målbilden för arbetet för en hållbar plastanvändning är väl förankrad och uppfattas av målgrupperna som tydlig.	Målgruppemas förutsättningar att identifiera, välja och genomföra åtgärder med god potential att bidra till hållbar plastanvändning ur ett helhetsperspektiv har stärkts genom stärkta nätverk att ta stöd av i arbetet.	Målgruppemas förutsättningar att identifiera, välja och genomföra åtgärder med god potential att bidra till hållbar plastanvändning ur ett helhetsperspektiv har stärkts genom ökad kunskap om plast, mikroplast, möjligheter att agera för att bidra till hållbar plastanvändning ur ett helhetsperspektiv.
Prioriterade utvecklingsbehov i relation till målbilden såväl som aktiviteter som bidrar till att möta dessa har identifierats i samverkan mellan såväl aktörer i de olika delarna av plastens livscykel som forskare och myndigheter	Naturvårdsverkets och andra myndigheters arbete med utveckling och genomförande av styrmedel och åtgärder för en hållbar plastanvändning, på nationell såväl som regional och internationell nivå, har stärkts	Framtaget kunskapsunderlag uppfattas av målgruppen som tydligt, välgrundat och användbart.
Aktörer som bidrar i beslut på strategisk nivå inom samtliga av uppdragets målgrupper har god kännedom om såväl målbilden som prioriterade utvecklingsbehov.	Förutsättningar för kunskapsutbyte och Förmedling har stärkts genom ökad samverkan med befintliga nätverk och aktörer som arbetar med att ta fram och förmedla kunskap och erfarenheter.	Kunskap som möter prioriterade kunskapsluckor kring negativa effekter och möjliga metoder/åtgärder som fyller prioriterade kunskapsluckor har tagits fram, inklusive kunskap kring betydande flöden av makro-/mikroplast, förekomst i miljön och metodutveckling inom bland annat standardiserade mät- och provtagningsmetoder för mikroplast.
Aktörer som kan bidra till identifierade aktiviteter inom ramen för den färdplan som löpande vidareutvecklas inom arbetet har kännedom om och bidrar till dessa aktiviteter.		

3.1.1 Gemensam färdplan mot en hållbar plastanvändning

För att ge samtliga aktörer i Sverige möjlighet till en konkretare målbild och möjliggöra prioriteringar avser Naturvårdsverket att tillsammans med andra aktörer ta fram en gemensam färdplan för hur Sverige ska nå en hållbar plastanvändning och i den inkludera hur olika aktörer kan agera för att bidra till detta. Befintliga miljömål och de globala hållbarhetsmålen ligger som grund i arbetet. Naturvårdsverkets roll kommer vara att inom vårt mandat genomföra eller underlätta för andra att genomföra av färdplanens aktiviteter och att på nationell nivå följa upp arbetet gentemot de satta målen. Färdplanen förväntas skapa samsyn och synergier och leda till ett mer effektivt genomförande än om myndigheterna och aktörerna arbetar med genomförandet var och en för sig. Färdplanen kommer också utgöra en grund för prioriteringar hos olika aktörer för hur de kan skapa största effekt i arbetet mot en hållbar plastanvändning.

I en förlängning ger arbetet också inspel till vilka styrmedel som skulle ge omställningen fart men också till vilka andra aktiviteter som ska prioriteras så som forskningsbehov, teknikutveckling, etc.

Beslutsfattare inom både näringsliv, offentlig verksamhet samt på nationell nivå kan använda färdplanen för att formulera sina egna bidrag till att nå målet. På så sätt kan målbilden och framtagna scenarier agera katalysator till en förändring i rätt riktning.

Med koppling till färdplanen kommer möjligheten att utveckla resultatmål och indikatorer på reell utveckling mot Hållbar plastanvändning utredas, i den mån de behövs utöver redan satta miljömål och FN:s hållbarhetsmål.

Färdplanen vidareutvecklas löpande i dialog med målgrupperna kring målbilden och hur denna kan nås. Färdplanen kommer också ta andra mål och processer i beaktande så som den nationella strategin för cirkulär ekonomi och det nationella arbetet mot fossilfrihet.

3.1.2 Stärkta nätverk

För att nå en omställning behöver olika aktörer samverka i olika konstellationer. Vissa knäckfrågor kan lösas av en fördjupad samverkan mellan till exempel myndigheter eller en specifik bransch, andra frågor löses bäst med inspiration och samverkan mellan olika värdekedjor eller regioner och kommuner, ytterligare en aspekt kan vara samverkan mellan det offentliga och privata. Samverkansytorna är också en möjlighet för olika aktörer att lyfta sina behov till den nationella platsamordningen liksom att komma med inspel till styrmedelsutveckling kopplat till området.

En arbetsform kan vara att uppmuntra uppstart av arbetsgrupper inom vilka olika aktörer samlas för att arbeta under en period med vissa frågor. Syftet med grupperna skulle vara att skapa möjligheter till samverkan för att på ett effektivt sätt nå målet hållbar plastanvändning. Exempel på möjliga grupper är:

- ”mer miljönytta för pengarna” som kopplar till behovet av att bedöma hållbarhetsnytta för olika handlingsalternativ för att kunna spendera miljöbudgeten så väl som möjligt samt stöd i att argumentera för sina förslag i sin organisation.
- ”hållbar plastanvändning i och minskad mikroplast från byggsektorn”, som bygger vidare på underlag som redan finns kring hållbar plastanvändning i byggsektorn riktat till byggherrar och som också kan inkludera nedskräpning och mikroplast.
- ”förpackningar” – samverkan för att påskynda utvecklingen mot de mål som finns uppsatta.
- ”mikroplaster” – kunskapsluckor och lösningar för att kunna ge skarpare åtgärdsförslag.
- ”hållbara event” – för att förmedla kunskap och stötta utvecklingen kring till exempel engångsfria event.

Utöver det som beskrivs ovan kring samordningen beskrivs nedan kortfattat kring mer specifika möjligheter till samverkan med olika typer av aktörer.

SAMVERKAN MED BERÖRDA MYNDIGHETER

Genom att bygga på och utvidga existerande nätverk skapas en plattform inom vilken alla berörda myndigheter kan träffas och diskutera relevanta frågor och gemensamma aktiviteter kan genomföras. Förutom att bidra till att bygga upp och förmedla kunskap ska nätverket även föra dialog kring möjligheter och utmaningar för att nå miljömålen, såväl som möjliga styrmedels relevans för att möta dessa utmaningar. Naturvårdsverket vill tillsammans med de berörda myndigheterna identifiera strategiska prioriteringar som är vägledande för insatser under den närmsta treårsperioden och på längre sikt.

SAMVERKAN MED LÄNSTYRELSER, REGIONER OCH KOMMUNER

Bland dessa aktörer finns det stor möjlighet att underlätta för spridning av goda exempel och visa på eller gemensamt utveckla verktyg och hjälpmedel för att kunna genomdriva en förändring. Detta kommer att genomföras genom exempelvis att ordna dialoger/ rundabordssamtal där relevanta aktörer får möjlighet att mötas och utbyta kunskap och erfarenheter, i första hand kopplat till befintliga aktiviteter så som nätverk med mera.

SAMVERKAN MED NÄRINGSLIVET

För samverkan med näringslivet kommer befintliga näringslivsrelaterade nätverk i möjligaste mån användas. Redan etablerade kontakter finns med nedanstående organisationer:

- Arbetsgruppen för plast (i Samverkan mellan Naturvårdsverket och Svenskt Näringsliv).
- Biolyftet: Möjligheter att nå ut till SME med kunskap kring plast och andra material.
- Håll Sverige Rent som arbetar mot nedskräpning.
- Ignite: koppling för att förmedla kunskap men även krav/målbilder till startups/SME för att underlätta innovation i rätt riktning.
- Plastsprånget: Sammanslutning för att nå målet med 55% återvinning av plastförpackningar 2025.
- Polymercentrum: Tillhandahåller utbildningar kring polymera material.
- Suschem Sverige: Arbetar för en hållbar kemiindustri i Sverige och har utvecklat en forskningsagenda med relevans för plastområdet.
- SIS, genom bland annat deltagande i TK 156 plast.
- Testbädden för plaståtervinning: forum för kunskap kring materialåtervinning av plast.

Denna lista är på inget sätt komplett utan kommer att omformas i takt med att arbetet fortskrider⁵. För vissa av intressenterna på listan kan djupare samarbeten vara aktuella för att fylla delar av behovet som plastsamordningen ska täcka, för andra är det mer av ”informationskaraktär” som är aktuellt.

---

⁵ Möjliga aktörer att kontakta är ”Operation clean sweep”, svenska näringsplattformen, Samverkansgrupp för plastbärkassar, m.fl.

SAMVERKAN FORSKNINGSFINANSIÄRER OCH FORSKARE

Finansiärer av forskning och innovation är en viktig samverkanspart för att driva utvecklingen framåt. En nära kontakt med forskningen är också en förutsättning i arbetet med att samla befintlig kunskap till stöd för miljöarbetets utveckling.

Samverkan med forskningsfinansiärer kommer till exempel innebära samarbete kring att identifiera prioriterade forskningsutmaningar, förmedla resultat från pilot- och forskningsprojekt, såväl som att förmedla information om stödmöjligheter. Samverkan kan också bli aktuell kring olika typer av aktiviteter som syftar till att identifiera och fylla kunskapsluckor.

Samverkan med forskningsutförare kommer att ske där det blir relevant. En idé som ska diskuteras är att utveckla någon form av digital expertpool för att tillgängliggöra de kompetenser som finns (liknande RE:Sources och SweNanoSafes expertpooler) och underlätta för olika aktörer att hitta rätt expertis.

DEN NATIONELLA PLASTSAMORDNINGEN I RELATION TILL ANDRA INITIATIV

Det pågår mycket annat inom området och finns en rad initiativ av övergripande karaktär som på ett eller annat sätt är relevanta för plastområdet. Samverkan med dessa kommer att ske efter behov. Följande kontakter är etablerade:

- Delegationen för cirkulär ekonomi (inklusive dess referensgrupp och relevanta expertgrupper): koppling både till arbetet med styrmedelsutveckling men också som kontaktyta mot företag och andra intressenter.
- Substitutionscentrum: nära kopplingar i uppdragen som sådana (samla/förmedla kunskap), också nära kopplingar innehållsmässigt.
- Regeringens samverkansprogram för näringslivets klimatomställning: inom programmen kommer olika åtgärder föreslås, i och med att fossil plast är förknippad med klimatpåverkan kan dessa åtgärder vara relevanta för den nationella plastsamordningen.
- Fossilfritt Sverige: I flera av de handlingsplaner som finns nämns plast, genomförandet av åtaganden som görs i handlingsplanerna kan stötta av den nationella plastsamordningens arbete.
- SweNanoSafe, då frågan om nanoplast är högst aktuell och ofta nära sammankopplad till övriga plast- och mikroplastfrågor.

Den nationella plastsamordningen kommer också bevaka internationella initiativ och initiera samverkansaktiviteter vid behov. Exempel på forum där det kan vara aktuellt med samverkan är Europeiska plastpakten, Circular Plastic Alliance, Nordiska Ministerrådet och de regionala havskonventionerna Helcom och Ospar.

3.1.3 Ökad kunskap – att inhämta och förmedla kunskap

Den nationella plastsamordningen fokuserar på att sammanställa, bygga upp och förmedla information och kunskap som:

- Har god potential att bidra till en hållbar plastanvändning, ur ett helhetsperspektiv.
- Efterfrågas av många.
- Och/eller bedöms underlätta myndigheters kommande arbete med utveckling av styrmedel.

Fokus för informationen och kommunikationen är framför allt till de aktörer som vill men som ännu inte har den kunskap som behövs för att ta beslut i önskvärd riktning mot en hållbar plastanvändning.

Kunskapen tas fram och förmedlas i samverkan med andra aktörer. Information om identifierade kunskapsluckor lyfts till andra relevanta myndigheter och forskningsfinansiärer.

INHÄMTA OCH BYGGA UPP KUNSKAP

Nationella platsamordningen inhämtar kunskap såväl utifrån behov som genom löpande omvärldsbevakning av vissa prioriterade sakområden. För att inhämta kunskap som svarar mot identifierade, prioriterade behov hos målgrupperna kan samordningen i vissa fall samla och paketera kunskap, i andra fall inhämtas kunskap med stöd av upphandlad konsult. I arbetet kommer också andra forskningsfinansiärers sammanställningar av projekt/ satsningar nyttjas.

För att underlätta arbetet med att identifiera prioriterade insatser, såväl som andra aktörers strategiska arbete, genomförs löpande en nulägesanalys som visar utmaningar för att nå målbilden, samt behov av kunskap och utveckling för att möta dessa utmaningar. Baserat på denna, såväl som målgruppernas behov och platsamordningens sammanställning av pågående och kommande externa aktiviteter, identifieras prioriterade insatser för att ta fram, syntetisera och förmedla kunskap, såväl som teman för löpande omvärldsanalys.

FÖRMEDLA KUNSKAP

För att uppnå den avsedda effekten med kunskapsförmedlingen är det önskvärt att kunskapen:

- kännas angelägen och skapa en förståelse för miljöproblem som dagens plastanvändning medför,
- upplevs som sammanhållen, balanserad och lösningsorienterad,
- stärker den ”röda tråden” mellan problem och lösningar,
- visar att plast är en resurs i den cirkulära ekonomin och hur hållbar plastanvändning kan bidra till sänkta växthusgasutsläpp,
- visar på nödvändigheten att minska läckage av plast till naturen och hur detta kan ske,
- Skapar energi och entusiasmerar.

Aktiviteter kopplade till kunskapsförmedling är till exempel större möten med intressenter från samtliga aktörer, mer riktade evenemang (gärna i samverkan med andra) kring specifika frågeställningar för olika flöden, branscher eller dylikt. Den nationella platsamordningen syns och verkar också genom webben, sociala medier, nyhetsbrev, seminarier, dialoger och andra möten, utbildningar och nätverk. Naturvardsverket.se blir den huvudsakliga hemvisten för den nationella platsamordningen. Därtill kommer andra aktörers kommunikation.

Nationella plastsamordningen kommer att erbjuda plattformar för löpande kunskapsutbyte mellan personer i liknande roller på olika håll i landet, exempelvis kopplat till befintliga nätverk. Dessa grupper kan också bidra till nationella plastsamordningens arbete med att samla kunskap, och i relevanta fall bidra i att kvalitetssäkra material som tas fram.

KUNSKAPSUTBYTE PÅ INTERNATIONELL NIVÅ

Även om fokus för plastsamordningen är nationellt, så har den en viktig roll för Sveriges arbete internationellt, då den på ett effektivt sätt kan samla svenska aktörer inom plastområdet och skapa en nationell kunskapsbas. Detta ger Sverige bättre förutsättningar att bidra till internationella processer och stärka den vetenskapliga basen för policyutveckling i EU och globalt. En stark nationell plattform kan bidra till genomförandet av UNEA:s resolutioner om bland annat en global överenskommelse om plast och till de regionala havskonventionerna HELCOM och OSPAR och EU:s handlingsplan för en cirkulär ekonomi. De nationella nätverk som skapas under nationell plastsamverkan ska bidra till att Sverige verkar som ett föregångsland i EU och globalt. Svenska aktörer kan visa på tekniska lösningar och affärsmodeller som kan bidra till arbetet i till exempel den europeiska plastpakten och Baselkonventionens partnerskap för plastavfall. I de fall informationen som tas fram inom den nationella plastsamordningen är av internationellt intresse är det önskvärt att denna tas fram, eller översätts till engelska.

På liknande sätt ser är den nationella plastsamordningen en effektiv kanal åt det andra hållet, mellan det internationella och nationella arbetet. Genom att inhämta och samla kunskap och lärdomar från internationella processer och forum och tillvarata den i vårt nationella arbete. Det kan exempelvis handla om utveckling av provtagnings- och analysmetoder, cirkulära affärsmodeller, design, och tekniker för sortering och återvinning.

3.2 Uppföljning av nationella plastsamordningens arbete

Arbetet med den nationella plastsamordningen kommer att utvärderas mot de satta resultatmålen (kapitel 3) och ligga i linje med ordinarie processer för uppföljning och åiterrapportering. Parametrar för utvärderingen kommer tas fram under hösten 2020. I arbetet kommer också behovet av ytterligare indikatorer så som till exempel nedskräpningsmål, mikroplastläckage eller giftfrihet undersökas.

Enklare utvärderingar av enskilda aktiviteter kommer att ske fortlöpande. Arbetet i den nationella plastsamordningen kommer att vara flexibelt och anpassas löpande efter insikter från genomförda aktiviteter.

Bilagor

Bilaga 1 Organisationer som vi varit i kontakt med under arbetet med redovisningen

Bilaga 1 Organisationer vi har varit i kontakt med under arbetet med redovisningen

Organisationer med * har vi varit i personlig kontakt med.

Organisationer med ” har svarat på enkäten.

Utöver organisationer på listan har vi medverkat på följande workhops/ möten där de andra närvarande antingen fått en kort presentation av arbetet med nationell plastsamordning och i vissa fall också fått komma med inspel själva kring vad det ha för behov:

Årsmöte forskning om mikroplaster 1 april

Håll Havet Rent seminarium 28 april

Testbädd för sortering 5 maj

SIS Tema kommittee möte TK 156 /AG 1 8 Maj

Nationell arbetsgrupp för förbrukningsvaror inom vården 26 maj

FiBRE day 28 augusti

Accon ”
ABB ”
Anthesis group ”
Avfall Sverige *
Axfood ”
Axfoundation ”
BASF ”
Bil Sweden ”
Biolyftet *
Borealis group ”*
Boverket *
Byggföretagen ”
Captor ”
Chalmers ”
Chalmers industriteknik ”
Circle K Europe ”
Clas Ohlson ”
Coca-cola ”
Compass group ”
Coop ”
Coo ”
Delegationen för cirkulär ekonomi *
Dolkinfo ”
Duni ”
Electrolux ”*
El-kretsen ”
Emballator ”
Energiföretagen ”*
Energimyndigheten *
Fiskareföreningen Norden ”
FTI AB ”
Formas *
Gryaab ”
Göteborg energi ”
Göteborgs stad ”
Göteborgs universitet
Havs och Vattenmyndigheten *

Håll Sverige Rent ”*
Högskolan Borås ”
Iggesund ”
Ignite *
IKEA ”
IKEM ”*
IUC Sverige ”
IVL Svenska Miljöinstitutet ”
Johanneberg Science Park ”
Jordbruksverket *
Jordnära miljökonsult ”
Järfälla kommun ”
Jönköping energi ”
Karlstad kommun ”
Karlstads universitet ”
Katrinesholms kommun ”
KEMI *
Kempgård ”
KTH ”
Konsumentverket *
Lidköpings kommun ”
Light My Fire ”
Linköpings tekniska högskola ”
Livsmedelsföretagen ”*
Livsmedelsverket *
Luleå Tekniska Universitet ”
Lunds kommun ”
Lunds universitet ”
Länsstyrelsen i Gotlands län ”
Länsstyrelsen i Gävleborgs län ”
Länsstyrelsen i Halland län ”
Länsstyrelsen i Stockholms län ”
Malmö kommun ”
Martin & Servera ”
Material economics ”*
Max ”
Michelin ”

BESÖK: STOCKHOLM – VIRKESVÄGEN 2

ÖSTERSUND – FORSKARENS VÄG 5, HUS UB

POST: 106 48 STOCKHOLM

TEL: 010-698 10 00

FAX: 010-698 16 00

E-POST: REGISTRATOR@NATURVARDSVERKET.SE

INTERNET: WWW.NATURVARDSVERKET.SE

MISTRA *
MLSH Consulting ”
Mälarenergi ”
Nationella kansliet, hållbar upphandling *
Norrmejerier ”
Novoplast ”
NSVA ”
OK Q8 ”
Orthex group ”
PantaPå ”
PE ”
Perstorp ”
Plastforum *
Polykemi ”
Profu ”
Rapid Granulator ”
Recipo ”
Recycling ”
Regional utveckling i samverkan (RUS)*
Renova ”*
Rentus ”
Returpack ”
RE:Source *
RISE ”
Salem ”
Sandmaster ”
Scanfill ”
Scania ”*
Sigtuna kommun ”
SIS ”*
Skellefteå kommun ”
SKL Kommentus ”
SLU ”
Sodexo ”
Sotenäs kommun ”
Sport- och Anläggningskonsult AB ”
Sportfastigheter ”
Stena metall ”*
Stena recycling ”*
Stenungsunds kommun ”
Stiftelsen för Strategisk forskning *
Stockholm vatten och avfall ”
Stockholms stad ”
Stockholms universitet ”
Stora Enso ”
Substitutionscentrum *
SusChem Sverige *
Svanen ”
Svensk Dagligvaruhandel ”*
Svensk Handel *
Svensk Däckåtervinning ”
Svenska Brassierier ”
Svenska Retursystem ”
Svenskt Näringsliv *
Svenskt Vatten *
Sveriges Bryggerier ”
Swenanosafe *
Sysav ”
Systembolaget ”
Södertälje kommun ”
Södra ”
Tarkett ”
TCO development ”
Tekniska Verken ”*
Tetrapak ”
Tillväxtverket *
Trafik & Fritid ”
Trafikverket *
Transportstyrelsen *
Tress Sverige ”
Trioplast ”*
Umeå kommun ”
Unisport ”
Upphandlingsmyndigheten *
Uppsala kommun”
Van Werven Plastic Recycling ”
Vattenfall ”
Vinnova *
VISITA ”*
VTI, Statens väg- och transportforskningsinstitut ”*
Västkuststiftelsen ”
ÅF konsult ”
Örebro universitet ”
Östersunds kommun ”